

הישגים נדרשים במשנה / כיתה ד'

נושאי הלימוד:

- בסיס- סוכה: פרק ב משניות ו-ט ופרק ג משניות א-ה, ט-טו, תענית: פרק ב משניות א-י ופרק ד משניות ה-ח
- הגבר- סוכה: פרק א משניות א-ה, פרק ג משניות ו-ח ופרק ד משניות א-ט תענית: פרק ג משניות א-ט

יסודות התושב"ע:

1. מקורה, מהותה, מאפייניה ותולדותיה של התורה שבעל פה

ההישגים המצופים משנה שעברה

- להגדיר מהי התורה שבעל פה, מדוע נכתבה, מי ערך וגיבש אותה.
- לזהות את הפסוק במשנה באמצעות מילים (שנאמר- לפני הפסוק, וגומר- לאחר הפסוק) וסימני פיסוק (סוגריים ובהם המקור לציטוט)
- לזהות מהו המידע שלומדים מהפסוק ומהו המידע שמשלימה התורה שבעל פה, על ידי פירוש חז"ל (המשנה).
- להתבונן בתוקף סמכותם של חכמים בקביעת פרטי ההלכה.

ההישגים המצופים שנוספו השנה

- להבין כיצד פירוש הפסוק מסייע להבנת הדין במשנה (סוכה ב, ו; תענית ב, ג).
- להבין כיצד הפסוק מביע או מדגיש מסר ערכי או רעיון (תענית ב, א; ד, ח).

2. התמצאות בשישה סדרי משנה

- להכיר את שמות ששת סדרי המשנה: זמ"ן נק"ט.
- להכיר את תוכנו הכללי של כל סדר.
- לברר את מיקום המסכת בסדר. לדוגמה: לאיזה סדר קשורה מסכת סוכה ומדוע.

3. היכרות עם חכמים

- להכיר את דמותם של התנאים במשנה: (להרחבה יש לעיין במסמך [המצורף](#))

רבי אליעזר:	סוכה ב, ו	רבן יוחנן בן זכאי:	סוכה ג, יב
רבי ישמעאל:	סוכה ג, ד	רבי עקיבא:	סוכה ג, ט
רבי יהודה בר אלעאי:	סוכה ג, א		

הבנה פרשנות והיסק:

ההישגים המצופים בכתה ג

- להבין את נושא המשנה ותוכני המקרים והדינים המובאים בה.
 - לברר את טעמי הדינים במשנה כשאינם מפורשים.
- המיומנויות שיילמדו בהקשר למושג המחלוקת בכיתות ג-ד:
- לזהות מחלוקת במשנה – מי התנאים החולקים, מה אומר כל תנא.
 - לזהות את נושא המחלוקת וטעמה.
 - להבין שלכל דין יש טעם, ולהסביר את הטעמים של חלק מהדעות החלוקות בהתאם לרמת התלמידים.

ההישגים המצופים בכתה ד

- להשלים מילים במשפט התמציתי במשנה.
- לדוגמה, 'בשבת מחזירין ביום טוב מוסיפין ובמועד מחליפין' (סוכה ג, טו).
- ההשלמה: בשבת מחזירין את הלולב למים שהיה בהם, ביום טוב מוסיפין לכלי שהלולב מונח בו מים, ובחול המועד מחליפין מים בכלי שהלולב מונח בו.

מבנה:

להכיר את רכיבי המבנה של המשנה: כותרת, אומר מקרה, דין וטעם (כאמד"ט).

א. לברר את ההבדל בין מילות הדין הבאות:

- ✓ כשר - חפץ שאפשר לקיים בו מצווה (סוכה ג, א).
- ✓ פסול - חפץ שאינו ממלא את התנאים לקיום המצווה (סוכה ג, א).
- ✓ פוסלין ומכשירין / יצא לא יצא – 'פוסלין ומכשירין' הן מילות דין לחפצי מצווה; 'יצא או לא יצא' הן מילות דין לאדם עצמו. ולכן, כשמדובר בסוכה או בסכך משתמשים במילים 'פוסלין' / 'מכשירין' ואילו כשמדובר בקיום המצווה של האדם עצמו, משתמשים במילים 'יצא' / 'לא יצא ידי חובה' (סוכה ב, ז).

ב. לנתח את מרכיבי המשניות הבאות ל-כאמד"ט:

- ✓ סוכה פרק ב, משנה ו; פרק ג, משניות ה, ט, יא.
- ✓ תענית פרק ב, משניות ו, ז, ח; פרק ד, משנה ז.

ערכים:

- א. להבין שהמשנה היא תורת חיים הרלוונטית לחיי התלמידים.
- ב. להתבונן בערך העולה מהמשנה ולקשור אותו לחיי התלמידים.

מושגים:

מושגי לימוד	מושגי בסיס	מושגי תוכן
סוכה	- לכתחילה/ בדיעבד (סוכה ג, ה) - גזירת חכמים (סוכה ב, ז) - זכר למקדש (סוכה ג, יב) - מנהג המדינה [המקום] (סוכה ג, יא) - נשים פטורות ממצות עשה שהזמן גרמן (סוכה ב, ח), - רשות הרבים (סוכה ג, יד)	- סוכה, תשלומין (ב, ו) - השנה השביעית; תרומה; מעשרות; - ערלה; (ג, ה)
תענית	- בין הערביים (תענית ג, ט) <u>מילות דין</u>: 'לא יצא ידי חובתו' (ב, א) 'כשרה', 'פסולה' (ב, ב) 'אוסרין', 'מתירין', חייב, פטור	- תענית (ב, ז) - קרבת התמיד (ד, ו)

לשון חכמים:

מילה שאינה מוכרת	מילה במשמעות שונה	סגנון ומבנה לא מוכרים
- אין לדבר קצבה= אין לדבר שיעור, - כמות קבועה (ב, ו) - אין לדבר תשלומין= אין אפשרות להשלים את המצווה (ב, ו) - ראשו ורובו= ראשו ורוב גופו (ב, ז) - ראיה= הוכחה (ב, ז)	- ישלים= יתקן את החסר (ב, ו) - בעל= שדה של מי גשמים - לוקח= קונה (ג, יא) - בראשונה= בהתחלה (ג, יב)	- מצאוהו= מצאו אותו (ב, ז) - מש...= מאותו זמן (ב, ט) - מחזירתו= מחזירה אותו (מבנה מילה) (ג, יד) - מקרינ אותו= מקריאים לו (ג, י)
דברי כיבושין= דרשה המבוססת על דיבורים הכובשים את לב השומע לעשות תשובה (ב, א)	- נותנין (גם מבנה דקדוקי)= שמים (ב, א) - ובקבלה הוא אומר= בספרי הנביאים כתוב (ב, א) - זקן= תלמיד חכם (ב, ב) - לא הודו לו= לא הסכימו אתו (ד, ז) - תחתיהן= במקומם (ב, א)	- לא היינו נוהגים כן אלא (ב, ה) - וכן הוא אומר= סגנון מקובל לפני פסוק (ד, ח)